

Dolg slovenski kulturi

CLANI kolektiva osnovne šole NA JAMI, katero je zgradila in ustanovila skupščina občine Ljubljana—Šiška 1965. leta, so z upoštevanjem mnenja občanov tega področja imenovali šolo po velikem slovenskem slikarju — impresionistu Rihardu Jakopiču.

Naši impresionisti Ivan Grohar, Matija Jama, Matej Sternen in med katerimi je bil vodilna osebnost Rihard Jakopič so s svojimi deli, usmerjenostjo in težnjami predstavili svetu kulturno-umetniško zvrst majhnega naroda — slovensko slikarstvo. Z njimi je zrasla prava

slovenska likovna kultura — slovenski impresionizem, katerega dela občutno izražajo lepoto slovenske zemlje in v enaki meri človeka, ki živi na tej zemlji. Oton Župančič je zapisal: »Vse zemlje otožnost in svet je razlit čez njih dela, vaše slovenske duše trepetanje in turobna melanholija diha iz njih sanj, in vašega mladega naroda nepotrta sila išče krepkega izraza v njih potezah.«

Rihard Jakopič je kot umetnik, narodni kulturni ustvarjalec in osebnost vzor tudi naši mladini. Šola, ki nosi njegovo ime, teži k nadalje-

vanju in uresničevanju njegovih stremeljenj. Prireja razstave, koncerte, uredila pa je tudi že stalno zbirko likovnih del slovenskih slikarjev in kiparjev.

V pripravah na praznovanje 100-letnice rojstva Riharda Jakopiča je svet šole ob soglasju sveta za kulturo in prosveto pri skupščini občine Ljubljana—Šiška ustanovil Sklad Riharda Jakopiča z namenom, da prireja razstave in koncerte v šoli in na ta način posreduje mladini in občanom kulturno življenje in, da za 100-letnico rojstva, tj. 12. aprila 1965 postavi Rihardu Jakopiču spomenik v vrtu pred šolo. S tem poslanstvom se bomo nekoliko oddolžili kulturnemu dolgu s posebnim poudarkom na Jakopiču, Šiški in z njo Ljubljani pa bo pridobila nov spomenik kulture.

Sredstva za izvršitev tega načrta zbira Sklad Riharda Jakopiča na svojem žiro računu pri Službi družbenega knjigovodstva, podružnici Ljubljana—Šiška. Vse, ki morejo podpreti in omogočiti to dejavnost, prosimo, da nakažejo svoj prispevek na žiro račun št. 501-8-517/4.

Za razumevanje in pomoč se upravni odbor Sklada Riharda Jakopiča zahvaljuje.

dobavnim rokom, povzročajo silno nervozo in povečane stroške v proizvodnji. Če je režim dela na vseh delovnih mestih tak, da so vse izmene popolnoma zasedene, se potreben maneverski prostor zgubi. Menili so, da v sedanjem obdobju pomeni povečana proizvodnja veliko tveganje.

Posebno težak primer so predstavljale štiri izmene, ki se bodo ob zaposlitvah novih ljudi še povečale. Delo v štirih izmenah je naporno, menili so, da bi že tretjo izmeno morali ukiniti, v četrto izmeni bo v bodoče morali delati še več ljudi. Delo v štirih izmenah moreče vpliva na družinsko življenje.

Vsi ti argumenti proti zaposlovanju novih delavcev so stvarni, vse je res in se je težko boriti proti takim mnenjem, ki so jih izražali »previdejši« tovariši.

Tovariši, ki so se pridružili nasprotni grupi, pa so nastopali s sledečimi zagovori, da bi zaposlili dodatno še 110 novih delavcev:

Naročil, domačih in za izvoz imamo sedaj za bodoče mesece do aprila toliko, da rabimo še dodatnih 110 ljudi, če hočemo naročila izvršiti. Trudili smo se, da smo dobili naročila za izvoz in bi bilo zelo nes pametno, če jih sedaj ne bi sprejeli.

Kar zadeva težave z obratnimi sredstvi se zavedamo, da bomo morali poiskati vse možnosti, da premagamo te težave. Pri tem nam bo mogoče pomagala Kreditna banka s krediti za obratna sredstva. Obracanje kapitala bo treba še pospešiti in skrbeti za hitro obračanje pri surovinah, polizdelkih, gotovi proizvodnji in izterjavi dolžnikov. Vse službe bodo morale opraviti svoje delo še bolj precizno, vestno in z večjo strokovnostjo. Vse prednosti bo treba še bolj sistematično spremljati in nobene površnosti, počasnosti in ne strokovnih odločitev, ne bomo smeli tolerirati. Priznavati le nujno potrebne stroške, vse druge izločiti pri poslovanju na vseh delovnih mestih.

Proizvajati le blago, ki bo dobilo kupca na trgu. Če že moramo delati, ne da bi kupci naročali na daljše roke, bomo pač morali še bolj paziti na proizvodni program, da bo v skladu s tržnimi razmerami.

Pri tem dejansko podjetje nekaj tvega, toda tveganja se ne moremo ogniti tudi pri tem obsegu proizvodnje. Ni organa, ki bi nam vnaprej jamčil, vsaka stvar je v današnjih razmerah v znamenju tveganja. Brez rizika pač ne more biti progressa in napredka. Kot rečeno, je za tri do štiri mesece dela dovolj, truditi pa se moramo, da ga bomo v bodoče našli, bodisi na domačem ali na tujem trgu. V najslabšem primeru pa smo vsaj za štiri mesece zaposlili brezposelne. To pa je bolje, kakor da se sploh ne zaposlijo.

Z gospodarskega stališča je treba delo poiskati in ga izvršiti pa bodi trajno ali delo za krajši čas. Pomislimo, kaj predstavlja zaposliti 110 ljudi, čeprav le za 5 mesecev. Koristi takega zaposlovanja so mnogostranske. Družbeni in samoupravni organi so po svoji funkciji dolžni tako obravnavati možnosti zaposlovanja brezposelnih delavcev. Če je kakršnakoli možnost zaposliti brezposelne delavce

se jo mora izkoristiti. Drugače odločati, pomeni iti na pot, ki vodi v stagnacijo gospodarstva, kar pa potegne za seboj nešteto slabih posledic.

Reforma lahko uspe le tako, da bomo vključili v gospodarski razvoj vse za delo sposobne ljudi. Seveda je pri tem treba delo tako organizirati, da je čim bolj koristno vloženo v procesu proizvodnje.

Kar zadeva štiriizmensko delo ne trdimo, da je to delo v tekstilni industriji normalno. Tudi tri izmene so v Jugoslaviji še kot izjemno delo. Znano je, da je Jugoslavija že pred leti pristopila k mednarodni konvenciji, ki predvideva, da žene ne bodo delale ponoči. Toda ali se moremo v sedanjih razmerah te konvencije držati? Naše gospodarstvo ni tako sposobno, da bi tonko investiralo in odprlo tonko novih delovnih mest, da bi delali le podnevi. V sedanjih razmerah pa bi pomenu pretili samo na dve izmeni katastrofo pri zaposlovanju. V tekstilni industriji Slovenije bi ostalo brez dela ca. 8000 delavcev, če bi sedaj opustili tretjo izmeno.

Nove investicije, katere bi morali vložiti, da bi obdržali ljudi, ki so zaposleni v tretji izmeni pa predstavljajo takojšnjih ca. 70—80 milijard S-ov. Take vsote denarja ne bomo uspeli investirati v tekstilno industrijo se nekaj desetletij.

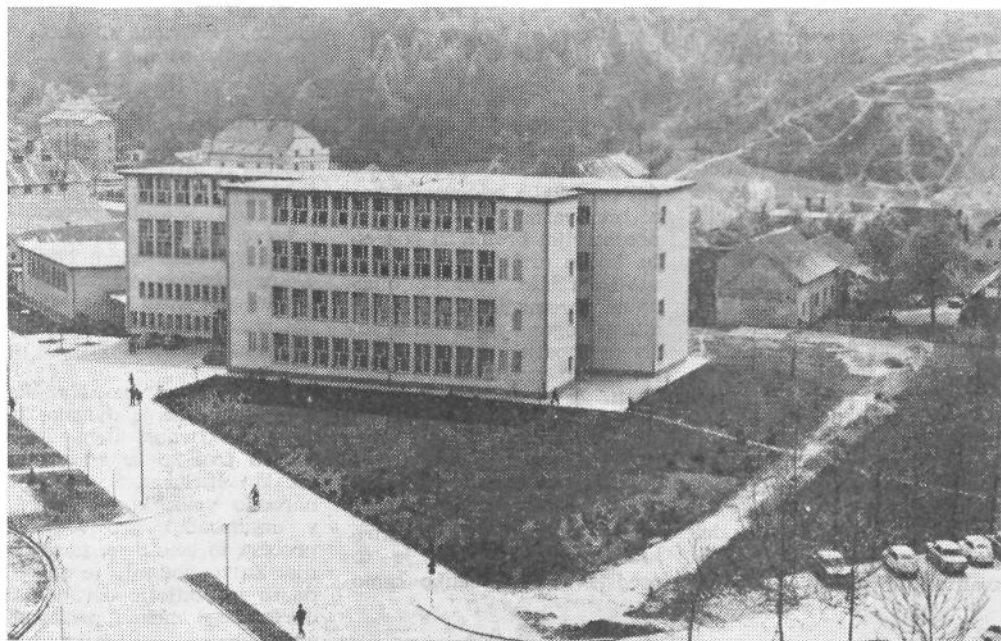
Četrta izmena je praktično tretja izmena, samo z razliko, da se v ciklusu organizacije dela prestavlja nedeja na drug dan, ki je prost namesto nedeje. Vsako četrto nedejo je delavec prost, druge nedeje pa dela in ima dela prost dan v tednu, kakor to po rednem ciklusu pripada delavcu. Pri tem pa ostane 42 urni delavnik za vsakega zaposlenega. Pomnim, da imamo pri 42 urnem delavniku na teden že približno delavnik tistih držav, ki imajo najkrajši delavnik na teden.

Ceprav je organski sestav strojev in delovnih naprav precej izpod evropskega poprecja, ni proizvodnost dela na obstoječih strojih in napravah vedno enaka kot na podobnih strojih in napravah v nekaterih drugih državah. Po obstoječih podatkih smo ob istih strojih in napravah se vedno ca. 5—10 % izpod proizvodnosti dela kot v drugih državah. Na to nizko proizvodnost dela vplivajo še subjektivni in objektivni momenti, kateri pa so predmet posebne razprave.

Razprava o navedenih vprašanjih v kolektivu in na samoupravnih organih je bila tako pretehtana od vseh strani z argumenti, ki govorijo za novo zaposlovanje in razlogi, ki so proti novim zaposlitvam.

Samoupravni organi Tovarne dekorativnih tkanin so na predlog strokovnih služb po izčrpnih razpravi sprejeli sklep, da se zaposli 110 novih delavcev s posebnimi navodili, kako naj se to izvrši.

B. RODE

Šola Riharda Jakopiča v Šiški

Novih 110 zaposlenih

TOVARNA dekorativnih tkanin je zaposlila lani na novo 110 delavcev. Tako število delavcev predstavlja že novo podjetje, ki daje kruh na novo zaposlenim ljudem. V času od začetka gospodarske reforme smo bolj redko zasledili, da bi podjetja kaj več zapirali v svoj ozek krog čeprav bi lahko zaposlili delavce, so se tega izogibali. Radi so se držali pregovorov »Večja glava, večji glavobol« kar

večkrat drži, posebno v našem dokaj nestanovitnem gospodarskem razvoju.

Tudi v tovarni dekorativnih tkanin ni bila odločitev enostavna, ko smo razpravljali o variantah: ali delati z ljudmi, ki so že zaposleni in obdržati obseg proizvodnje na sedanjem, ali pa zaposliti več ljudi in prevzeti na sebe še večji riziko in negotovost ob bodočih tržnih razmerah.

Ker so organi upravljanja skupaj s strokovnimi službami tehtali in obravnavali

prednosti in senčne strani obeh variant, so bila mnenja v začetku močno deljena. Tovariši, ki so bili za to, da se ne jemlje novih ljudi v podjetje so imeli močne argumente, s katerimi so nastopali. Ta skupina je zastopala stališče, da naj podjetje dela z ljudmi, ki so že zaposleni brez novih ljudi. Njihovi argumenti so bili:

Ko bodo predpisane nove davščine, kar se predvideva po novem letu bo skladno s tem padla tudi kupna moč prebivalstva in bo prodaja težja.

V povečano proizvodnjo bo treba vložiti še več obratnih sredstev, katerih pa podjetje sedaj nima dovolj.

Pri sorazmerno težkih tržnih pogojih kupci skoro ne naročajo blaga na daljše dobavne roke, kar še povečuje proizvodne težave. Dobave na kratke roke povzročajo veliko sprememb v fazah dela, posebno se pri nabavi surovin in drugih materialov za proizvodnjo. Naročila, ne da bi bila pogojena s primernim